МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

Методичні рекомендації
для самостійної роботи за навчальною дисципліною

Основи літературної компаративістики

рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**
галузь знань **В – Культура, мистецтво та гуманітарні науки**
А - Освіта
спеціальність **В11 Філологія; А4 Середня освіта**
освітня програма **Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова**
Німецька мова та література і переклад та англійська мова;
Французька мова та література і переклад та англійська мова;
Переклад (іспанська та англійська мови);
Переклад (китайська та англійська мови);
Середня освіта (англійська мова, друга іноземна мова та зарубіжна література)
спеціалізація
В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська;
В11.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька;
В11.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька;
В11.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська;
В11.065 Східні мови та літератури (переклад включно), перша – китайська
А4.021 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)

вид дисципліни **за вибором**
факультет **іноземних мов**

Методичні рекомендації схвалено на засіданні
кафедри романо-германської філології
“19” червня 2026 року, протокол № 12
Завідувач кафедри _____Ірина ХОЛМОГОРЦЕВА

Методичні рекомендації погоджено науково-методичною комісією
факультету іноземних мов “30” червня 2026 року, протокол № 7
Голова науково-методичної комісії _____Анна КОТОВА

Загальні положення щодо організації самостійної роботи здобувачів освіти

Самостійна робота здобувачів освіти є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних дисциплін, і регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна» 2026 р.

Університет має забезпечувати для осіб, які навчаються, професійну підготовку на рівні кращих університетів світу, формування необхідних фахових і загальних компетентностей, зокрема: вміння самостійно навчатися і критично мислити.

Самостійна робота включає: опрацювання навчального матеріалу, виконання завдань, творчу роботу (проект).

Навчальний час, відведений на самостійну роботу здобувача освіти денної та заочної форми навчання, регламентується навчальними планами та робочими навчальними планами.

Зміст самостійної роботи визначається робочою програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками науково-педагогічного працівника.

Методичні матеріали для самостійної роботи здобувачів освіти передбачають можливість проведення самоконтролю з боку здобувача. Для самостійної роботи рекомендується відповідна література.

Контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу, є обов’язковим. Форми контролю визначаються робочою програмою навчальної дисципліни і включають створення і озвучення мультимодальних презентацій, винесення самостійно засвоєного матеріалу на підсумковий семестровий контроль (разом з матеріалом, що вивчався при проведенні аудиторних навчальних занять).

Зміст та організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти за навчальною дисципліною «Основи літературної компаративістики**».**

Відповідно до навчального плану, загальний обсяг навчальної дисципліни складає для денної та заочної форми освіти 3 кредити, тобто 90 годин.
Обсяг самостійної роботи для денної форми навчання складає 58, для заочної 82 години.

Розподіл годин для самостійної роботи по темах

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна форма	Кількість годин заочна форма
1	**2**	**3**	**4**
1	Літературна компаративістика як наука.	4	8
2	Генетично-контактний підхід в літературній компаративістиці.	6	8
3	Порівняльно-типологічний підхід в літературній компаративістиці.	6	8
4	Культурний трансфер.	6	8
5	Переклад як форма літературної взаємодії.	6	8
6	Порівняльні аспекти національних жанрових систем.	6	8
7	Міждисциплінарні підходи.	6	8
8	Інтеркультуралізм. Мультикультуралізм. Транскультуралізм.	6	8
9	Літературна етноімагологія.	6	8
10	Естетизація «Чужого».	6	10
Усього годин		**58**	**82**

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин (дф/зф)
1	Робота з конспектом і підручником, ознайомлення з поняттями за Темою 1 та їхній аналіз.	4/8
2	Робота з конспектом і підручником, ознайомлення з поняттями за Темою 2 та їхній аналіз.	6/8
3	Робота з конспектом і підручником, ознайомлення з поняттями за Темою 3 та їхній аналіз. Підготовка до практичного заняття 1.	6/8
4	Робота з конспектом і підручником, ознайомлення з поняттями за Темою 4 та їхній аналіз.	6/8
5	Робота з конспектом і підручником, ознайомлення з поняттями за Темою 5 та їхній аналіз.	6/8
6	Робота з конспектом і підручником, ознайомлення з поняттями за Темою 6 та їхній аналіз.	6/8
7	Робота з конспектом і підручником, ознайомлення з поняттями за Темою 7 та їхній аналіз. Підготовка до практичного заняття 2.	6/8
8	Робота з конспектом і підручником, ознайомлення з поняттями за Темою 8 та їхній аналіз.	6/8
9	Робота з конспектом і підручником, ознайомлення з поняттями за Темою 9 та їхній аналіз. Підготовка до практичного заняття 3.	6/8
10	Робота з конспектом і підручником, ознайомлення з поняттями за Темою 10 та їхній аналіз. Підготовка до виконання підсумкового тесту за темами 1 – 10.	6/10
Усього		**58/82**

Вимоги до здобувачів освіти

Під час виконання самостійної роботи здобувачі мають навчитися працювати з конспектом, рекомендованою літературою за курсом, з підручниками та посібниками, енциклопедіями, укладеними вітчизняними та зарубіжними авторами, використовувати інформаційні та комунікаційні технології, розвивати здатність комунікації за обраною тематикою, креативність та незалежність мислення.

Правила використання ШІ

Правила використання ШІ регламентуються **Політикою Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна щодо використання штучного інтелекту**

Політика декларує застосування в Університеті трирівневої класифікації моделей використання ШІ.

5.2.1. Модель «ШІ заборонено» – види діяльності, що вимагають демонстрації базових когнітивних навичок, пам'яті, миттєвого аналізу без допомоги технологій (зокрема усні опитування, аудиторні контрольні роботи, іспити тощо).

5.2.2. Модель «ШІ як асистент» – дозволяється використання ШІ для визначення предметної області, покращення граматики, структурування плану, пошуку літератури (з верифікацією). Фінальний текст/продукт створюється суб’єктом використання ШІ.

5.2.3. Модель «ШІ як інструмент» – види діяльності, що передбачають обов'язкове використання ШІ (наприклад, порівняння відповідей різних моделей, генерація коду з подальшою оптимізацією, створення зображень тощо).

6.1. У освітній діяльності (для здобувачів вищої освіти) рекомендується:

− використання ШІ для отримання пояснень складних концепцій, самоперевірки знань за допомогою тестів, пошуку логічних прогалин в аргументації або аналізу помилок (протягом годин, відведених на самостійну роботу у рамках опанування навчальної дисципліни);

− застосування генеративних моделей для реферування ідей, тем для есе чи презентацій, удосконалення структури майбутньої роботи, але не для написання фінального тексту роботи;

− використання інструментів ШІ для перекладу та аналізу наукових матеріалів іноземними мовами, що сприяє глибшому дослідженню теми та розширенню джерельної бази;

− зберігання (архівування) історії запитів (промптів) до моменту оцінювання для забезпечення підтвердження на вимогу викладача власного авторського внеску та самостійності виконання завдання.

Індивідуальні завдання

Не передбачено

Методи навчання

1. Комунікативний метод (дискусії, мозковий штурм, робота в парах і малих групах).
2. Проєктний метод (індивідуальні та групові проєкти, презентація результатів).
3. Метод розвитку критичного мислення (аналіз, порівняння, аргументація, рефлексія).
4. Метод взаємного оцінювання (Peer Review) та самооцінювання.
5. Метод цифрового співробітництва – організація спільної навчальної діяльності, групових проєктів, дискусій, взаємного навчання та академічної комунікації із застосуванням цифрових платформ (Zoom, Padlet, Miro).

Методи контролю

1. Метод усного контролю: врахування активності здобувачів освіти на лекціях (відповіді на питання лектора); презентація індивідуальна / групова; відгук на презентацію
2. Метод самоконтролю за ефективністю науково-пізнавальної діяльності
3. Методи підсумкового контролю.

Схема нарахування балів (денна та заочна форма навчання)
Приклад для підсумкового семестрового контролю в формі заліку

Поточний контроль, самостійна робота, участь у практичних заняттях		залікова робота	Сума
Розділ 1-10	Разом		
60	60	40	100

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 30 балів з навчальної дисципліни під час самостійної роботи, участі у практичних заняттях.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Сумарна оцінка за семестр містить два складники:

1) робота протягом семестру (60 балів);
2) залік (40 балів).

(1). Робота протягом семестру. Здобувач вищої освіти отримує бали за виконання завдань самостійної роботи та участі в практичних заняттях (60 балів). Самостійна робота

складається з виконання трьох письмових завдань через систему Moodle. Максимально можливий бал за виконання кожного – 10.

Критерії оцінювання завдань самостійної роботи:

10 балів: розгорнута, максимально повна відповідь;

8 балів: розгорнута повна відповідь, в якій бракує деякої інформації, яка, проте, не має ключового значення;

6 балів: відповідь в достатньому обсязі, допускається опущення певної частини інформації;

4 бали: відповідь в припустимому обсязі, певна частина інформації пропущена, наявні окремі помилки;

2 бали: відповідь в мінімальному припустимому обсязі, значна частина інформації пропущена, наявні серйозні помилки;

0 балів: відповідь в недостатньому обсязі, випущена більша частина ключової інформації; інформація перекручена або спотворена / відсутність відповіді взагалі.

А також підготовки доповіді (загальною тривалістю до 10 хвилин) з однієї з тем практичних занять самостійно чи в групі до 5 студентів та представленням цієї доповіді на практичному занятті. Максимально можливий бал за виконання завдання – 30 балів.

Критерії оцінювання доповіді:

Аспект оцінювання відеодоповіді	Кількість балів
Адекватність обсягів матеріалу та усного складників	4
Структура доповіді (вступ, основна частина, висновки)	4
Повнота розкриття теми	4
Адекватність теоретичного підґрунтя, емпіричного матеріалу і методів	4
Оформлення доповіді	4
Усна подача доповіді	5
Академічна доброчесність і відсутність запозичень	5
Загалом	30

(2) Залік (коротка відкрита відповідь) складається з 40 питань, вірна відповідь на кожне з яких становить 1 бал. Максимальна кількість балів за залік – 40. Час виконання – 20 хвилин на платформі *Moodle*.

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання **результатів неформальної освіти**, якщо її зміст і результати відповідають меті та результатам навчання дисципліни «Основи літературної компаративістики».

Результати неформального навчання можуть бути визнані за наявності підтверджуючих документів (сертифікатів, довідок, описів навчальних програм), якщо вони засвідчують досягнення результатів навчання, співвідносних із цілями курсу.

Прикладами релевантної неформальної освіти можуть бути:

● онлайн-курси (Coursera, Prometheus тощо) за тематикою дисципліни «Основи літературної компаративістики».

● участь у сертифікованих тренінгах і семінарах з відповідної тематики;

● сертифіковані програми за темами дисципліни «Основи літературної компаративістики».

проведені міжнародними організаціями чи університетами.

Процедура визнання результатів неформальної освіти здійснюється відповідно до **Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна.** Рішення ухвалюється комісією факультету на підставі поданого пакета документів від здобувача освіти.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
	для заліку
90 – 100	зараховано
70-89	зараховано
50-69	зараховано
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

Будний В. В., Зорівчак Р. П. Вступ до літературознавчої компаративістики : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2022. 432 с.

Допоміжна література

1. Гаврилів Т. Форма і фігура. Ідентичність у художньому просторі : монографія. Львів: ВНТЛ-Класика, 2009, 480 с.
2. Лімборський І.В. Європейське та українське Просвітництво: незавершений проект? Реінтерпретація канону: спроба компаративного аналізу літературних парадигм. Черкаси, 2006. 364 с.
3. Матвіїшин В.Г. Україно-французькі літературні зв'язки XIX - поч. XXст. Львів, 1989. 168 с.
4. Наливайко Д. С. Літературна компаративістика: історія, теорія, методологія : монографія. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2021. 380 с.
5. Пригодій С. М. Літературний імпресіонізм в Україні та США: (Типологія та національні особливості). Київ: Нора-принт, 1998. 311с.
6. Традиційні сюжети та образи : моногр. / авт. проекту й упоряд. : А.Р.Волков. Чернівці : Місто, 2004. 442 с.
7. Михед П. В. Традиційні сюжети та образи в порівняльно-типологічному висвітленні. *Слово і Час*. 2023. № 4. С. 22–35.
8. Genette G., Macksey R. Palimpsests: Literature in the Second Degree (Modern Reissues). Lincoln : University of Nebraska Press, 2021.
9. Cultural Transfer in Literature and Media / ed. by M.Espagne, M. Werner. Berlin ; Boston : De Gruyter, 2021. 385 p.
10. Гундорова Т. І. Механізми культурного трансферу в європейському літературному просторі. *Наукові записки НаУКМА. Літературознавство*. 2022. Т. 5. С. 12–21.
11. Черкашина Т. Культурна дипломатія і переклад: образ України та українців через італомовні переклади української літератури 2022-2024 років. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов.* 2025. Вип. 101. С. 108-115. https://doi.org/10.26565/2786-5312-2025-101-11 https://periodicals.karazin.ua/foreignphilology/article/view/26746
12. Черкашина Т. Проблема авторства перекладеного художнього тексту: автор vs перекладач (на прикладі українських перекладів «Божественної комедії» Данте Аліг'єрі). *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов*. 2026. Вип. 103. С. 167-175. https://doi.org/10.26565/2786-5312-2026-103-20
13. Bassnett S. Translation and Comparative Literature: Boundaries and Intersections. London : Routledge, 2022. 210 p.

14. Чернієнко Т. В. Епос, лірика, драма: порівняльна генеза та функціонування жанрових форм. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філологія»*. 2023. Вип. 91. С. 40–49.
15. Duff D. Modern Genre Theory and Comparative Poetics. London : Routledge, 2021. 320 p.
16. Фесенко В. Література і живопис: інтермедіальний дискурс. Київ: КНЛУ, 2014. 398 с.
17. Екфразис. Вербальні образи мистецтва / за ред. Т. Бовсунівської. Київ: Київський університет, 2013. 237 с.
18. Романова О. Кіноромани Алена Роб-Грійє: аспекти синтезу мистецтв. Черкаси: ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2012. 244 с.
19. Rippl G. Handbook of Intermediality: Literature – Visual Culture – Media. Berlin ; Boston : De Gruyter, 2021. 680 p.
20. Савчук Г. Інтермедіальність як категорія літературознавства й медіології. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Філологія.* 2019. № 81. С. 15-18. https://periodicals.karazin.ua/philology/article/view/14082
21. Васильєва О. Драматургія Еріка-Емманюеля Шмітта: інтертекстуальний, інтермедіальний, синергетичний та поетикальний аспекти. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 – Філологія (Галузь знань 03 – Гуманітарні науки). Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна Міністерства освіти і науки України, Харків, 2025. 214 с.
22. Загребельна Н. В. Інтеркультуралізм, мультикультуралізм, транскультуралізм: термінологічний дискурс і художня практика. *Наукові записки НаУКМА. Літературознавство*. 2022. Т. 5. С. 23–31.
23. Interculturalism, Multiculturalism, Transculturalism: Critical Perspectives / ed. by M. B. Santos. London : Routledge, 2023. 280 p.
24. Imagology: The Cultural Construction and Literary Representation of National Characters / ed. by M. Beller, J. Leerssen. Brill Edition. Leiden ; Boston : Brill, 2021. 576 p.
25. Географія і текст: літературний вимір / за ред. Т.Черкашиної. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. 212 с.
26. Ромащенко Л. І. Естетизація «Іншого» у travel-літературі: від екзотизму до транскультуралізму. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філологія»*. 2023. Вип. 92. С. 15–24.
26. Aestheticizing the Other: Exoticism and Travel Writing in Global Contexts / ed. by C. Thompson. London : Routledge, 2023. 245 p.